

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної географії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Виробнича практика на підприємстві (установі)

галузь знань: 10 Природничі науки

спеціальність: 106 Географія

освітньо-професійна програма: Географія

УХВАЛЕНО

Рішенням кафедри загальної та
регіональної географії

Протокол №8 від 27 лютого 2020 року

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	Виробнича практика з географії (3 курс)
Викладач	Корнус Анатолій Олександрович
Профайл викладача	https://pgf.sspu.edu.ua/kolektyv-kafedry
E-mail:	geograph@sspu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	
Консультації	Періодично згідно графіку консультацій протягом навчальної практики; групові або одноосібні. Також можливі он-лайн консультації через інтернет ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача.

Анотація до дисципліни

Професійна підготовка майбутнього бакалавра географії здійснюється в процесі навчальної діяльності, важливою частиною якої є виробнича практика на підприємстві, яка забезпечує інтеграцію знань та практику їх застосування. Діяльність студентів у період практики є аналогом професійної діяльності. Виробнича практика проводиться в умовах, максимально наближених до майбутньої професійної діяльності.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни: закріплення на практиці теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, оволодіння сучасними методами, формами організації праці в галузі їхньої майбутньої професії, набуття й удосконалення практичних навичок і умінь за спеціальністю, формування на базі одержаних знань у закладі вищої освіти, професійних компетентностей для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних умовах, формування та розвиток у студентів професійного вміння приймати самостійні рішення у ході виробничого процесу, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати у практичній діяльності.

Завдання виробничої практики:

- закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих студентами у процесі аудиторного вивчення дисциплін географічного змісту;
- вивчення організаційної структури підприємств чи установи та знайомство у безпосередніх умовах з виробничим процесом і технологічним циклом виробництва, відпрацювання вмінь і навичок зі спеціальності;
- ознайомлення зі звітними та іншими інформаційними документами про діяльність підприємства (установи);
- ознайомлення з характером, змістом та умовами безпосередньої роботи за фахом;
- одержання досвіду вирішення практичних задач, що вимагають застосування професійних знань і вмінь фахівця;

- проведення необхідних спостережень (анкетування, опитування) та експериментів, первинної обробка статистичних даних;
- апробація на практиці набутих професійних компетентностей;
- виконання конкретного обсягу роботи на робочому місці з метою закріплення професійних навичок;
- акумулювання й аналіз матеріалів для проведення досліджень у рамках студентської науково-дослідної роботи;
- адаптування до умов реального виробництва.

Формат дисципліни

Ознаки дисципліни	
Рік вступу	2019
Освітній ступінь	бакалавр
Курс навчання	4
Семестр	8
Формат курсу	очний
Обов'язкова /вибіркова	обов'язкова
Кількість кредитів/годин	12/360
Форма контролю	залік

Результати навчання

Знання:	ПРЗ 1. ПРЗ 2. ПРЗ 3. ПРЗ 5. ПРЗ 6. ПРЗ 7.	<p>називає і використовує теорії, парадигми, концепції та принципи географічної науки, світоглядних та суміжних наук; демонструє знання державної та іноземної мов;</p> <p>демонструє знання та розуміння на базовому рівні можливостей використання апаратної і програмної складових інформаційної системи, ГІС-технологій в географічних науках;</p> <p>визначає основні форми і види продуктивних сил, розуміє їх поділ, аналізує природно-ресурсний та інші види господарського потенціалу території;</p> <p>виявляє і пояснює принципи й методи організації господарської діяльності людини, а також рекреаційного та регіонального розвитку території;</p> <p>називає та відтворює основні положення законодавства, національних і міжнародних стандартів з проблем взаємодії природи і суспільства на глобальному та регіональному рівнях.</p>
Уміння:	ПРУ 1. ПРУ 2. ПРУ 3. ПРУ 5. ПРУ 7. ПРУ 8. ПРУ 9. ПРУ 10.	<p>Застосовує моделі, методи і дані природничих і суспільних наук, інформаційних технологій тощо при вивченні формування і розвитку об'єктів і процесів географічної оболонки.</p> <p>Використовує польові та лабораторні методи для аналізу природно- і суспільно-географічних об'єктів і систем.</p> <p>Оцінює ресурсний або рекреаційний потенціал територій (регіонів) з метою їх подальшої організації, планування, прогнозування та рекреаційно-туристичного освоєння з використанням сучасних методів наукових досліджень та інформаційно-телекомунікаційних технологій.</p> <p>Використовує інформаційні технології та картографічні моделі в галузі географічних наук.</p>

		<p>Адекватно оцінює свої знання і застосовує їх в різних професійних ситуаціях, аргументовано відстоює свої погляди у розв'язанні професійних завдань.</p> <p>Демонструє володіння комунікативною компетентністю з української та іноземної мови, оперує базовими категоріями та поняттями своєї спеціальності.</p> <p>Виявляє проблемні ситуації і пропонує шляхи їх розв'язання.</p> <p>Демонструє виконання професійних завдань у стандартних та невизначених ситуаціях та приймає обґрунтовані рішення і несе відповідальність за результати своєї професійної діяльності.</p>
Комунікація:	<p>ПРК 1.</p> <p>ПРК 2.</p> <p>ПРК 3.</p> <p>ПРА 1.</p> <p>ПРА 2.</p>	<p>Проявляє повагу до індивідуального і культурного різноманіття.</p> <p>Проявляє професійну толерантність до виявлення альтернативних принципів.</p> <p>Застосовує навички продуктивного спілкування з колегами.</p> <p>Уміє вчитися упродовж життя і вдосконалює з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетентності.</p> <p>Уміє діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.</p>

ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Змістовий компонент виробничої практики включає виконання таких **завдань:**

- складання індивідуального плану проходження практики, який перевіряється та затверджується керівником практики;
- вивчення організаційної структури підприємства та ознайомлення безпосередньо на підприємстві чи установі з виробничим процесом і технологічним циклом виробництва, відпрацювання вмінь і навичок зі спеціальності;
- вивчення специфіки роботи підприємства, спостереження виробничих та невиробничих процесів;
- ознайомлення зі звітними та іншими інформаційними документами і матеріалами, що стосуються діяльності підприємства;
- проведення необхідних спостережень (анкетування, опитування) та експериментів, первинна обробка статистичних даних;
- ведення щоденника практики з обов'язковим фіксуванням результатів самостійного аналізу її перебігу;
- проведення досліджень у рамках студентської науково-дослідної роботи;
- складання індивідуального звіту з виробничої практики.

Індивідуальні завдання

Тематика індивідуальних завдань формулюється у відповідності до специфіки виробничої практики і зацікавленості установи-бази практики у проведенні досліджень та виконанні робіт географічного напрямку. Індивідуальні завдання мають характер наукового дослідження.

Самостійна робота

Самостійна робота під час практики передбачає наступні види роботи:

1. Вивчення основних правил техніки безпеки під час проведення практики.
2. Знайомство з програмою практики, індивідуальними завданнями, специфікою діяльності підприємства, організації чи установи – місця практики
3. Вивчення галузевої, територіальної та функціональної приналежності підприємства, організації чи установи – місця проходження практики.
4. Знайомство з цільовими настановами та тематичними напрямками досліджень, якими займається підприємство, організація чи установа – місце практики.
5. Збирання інформації за кількісними та якісними показниками у відповідності до індивідуального завдання згідно програми практики.
6. Оформлення папки-документації, необхідної для подальшого написання кваліфікаційної роботи студента.

Політика дисципліни

При проходженні виробничої практики студенти орієнтуються на [Положення про організацію освітнього процесу у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка](#), [Положення про практики у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка](#) та робочу програму виробничої практики.

До обов'язків студентів належать:

- ознайомитися з програмою проходження практики та сумлінно її виконувати;
- скласти індивідуальний план практики;
- вести щоденник науково-дослідної практики;
- збирати, систематизувати та опрацювати первинні матеріали фізико-, економ- соціально-, рекреаційно- та еколого-географічних досліджень;
- вивчити матеріальну базу підприємства (організації);
- вивчити досвід фахівців підприємства (організації);
- вчасно здати звіт про проходження виробничої (науково-дослідної) практики.

Академічна доброчесність

Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка. Очікується, що звіти студентів будуть їх оригінальними міркуваннями. Втручання в роботу інших студентів під час проходження виробничої практики становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Неприпустимо надавати для оцінювання звіт, підготовлені іншими особами. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Система оцінювання та вимоги

Підсумки виробничої практики з географії підводяться керівниками практики. Документом, що свідчить про проходження виробничої практики студентом є звіт, який повинен бути оформлений належним чином: Вступ. Тут описується мета та завдання практики в цілому, місце та термін її проведення. Основна частина, де подається методика проведення досліджень, результати досліджень і спостережень за основними розділами практики. Висновки, де студенти вказують те, чому навчились під час виробничої практики, а також роблять свої пропозиції щодо покращення організації практики. Додатки. До звіту за необхідності додаються щоденники практики, як свідчення безпосередньої участі в виробничій практиці.

Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з виробничої практики; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Прогнозує і передбачає подальший хід явища, описує можливі наслідки, результати, що впливають з наявних даних. на основі проблемної ситуації, виділяє проблему, конструює гіпотези і перевіряє їх. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних робіт.
82-89	твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його; який не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
74-81	знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозмінених, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.
64-73	має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.
60-63	самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
35-59	не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
1-34	має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Нормами оцінювання роботи студентів під час проходження практики слугує шкала ECTS, згідно з якою робота студента оцінюється за наступними критеріями (у %):

№ з/п	Вид діяльності	% від кількості балів відведеної на кожен модуль
1.	Володіння методикою географічних досліджень	0-20
2.	Ведення щоденника та обробка зібраних даних	0-20
3.	Інтерпретація отриманих даних, оформлення звіту	0-20
4.	Захист основних положень звіту та оцінювання знань, отриманих під час проходження виробничої практики (усне складання або тестовий контроль)	0-40

Прошитий або скріплений скобами звіт та щоденник про практику (з відгуком та характеристикою керівника практики від організації) студенти здають керівнику практики від кафедри загальної та регіональної географії на останньому тижні практики. Підведення підсумків практики проходить у вигляді підсумкової конференції, де кожен студент звітує про проходження виробничої практики перед методистами, викладачами та студентами.

За результатами захисту виставляється диференційована оцінка, яка заноситься до заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки студента за підписом керівника практики від кафедри.

Студента, який не здав звіту про практику або отримав незадовільну оцінку, направляють на практику повторно. Він здійснює перескладання заліку практики за встановленою процедурою. Студент, який вдруге отримав негативну оцінку з практики, відряджується з Університету.

Підсумки проходження кожної практики обговорюються на засіданні кафедри загальної та регіональної географії.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна:

1. Байрак Г. Методи геоморфологічних досліджень : навч. посібник / Галина Байрак. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. – 292 с.
2. Методологія наукових досліджень у ґрунтознавстві. Методичні вказівки / Укл. Тихоненко Д.Г., Новосад К.Б., Гавва Д.В., Резнік С.В. – Харків, 2017. – 26 с.
3. Корнус А. О. Навчальна практика з географічних дисциплін : навч.-метод. посіб. / А. О. Корнус, О. Г. Корнус, С. І. Сюткін, О. С. Данильченко; за загальною ред. А. О. Корнуса. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. 100 с.
4. Купач Т.Г., Дем'яненко С.О. Польові природничо-географічні дослідження території: навчально-методичний посібник для студентів напряму підготовки «географія» та «освіта». – К., 2017. – 80 с.
5. Польова навчальна топографічна практика: навчально-методичний посібник / І.О. Підлісецька, М.А. Молочко; За ред. А.М. Молочка. – Київ: Видавництво «Альфа-ПК», 2020. – 42 с.
6. Навчальна туристична топографо-краєзнавча практика (навчально-методичний посібник для студентів спеціальності туризм Київського національного університету імені Тараса Шевченка) / Полякова Н.О. – К.: Фітосоціоцентр, 2017.– 32 с.
7. Методичні рекомендації для проходження виробничої практики студентами спеціальності «Географія»/ Упоряд. Маковецька Л.О. –Луцьк 2015.

Додаткова:

1. Методичні вказівки для проходження навчальної та виробничої практики (для студентів денної і заочної форм навчання напряму підготовки 6.080101 – Геодезія, картографія та землеустрій) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; укладачі С. А. Отечко, К. А. Мамонов, Т. В. Анопрієнко. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 26 с.
2. Білецький М. І. Методичні рекомендації до проходження економіко-географічного розділу навчальної комплексної фізико-економіко-географічної практики студентів географічного факультету : навч. посібник / М. І. Білецький, І. В. Ванда, Л. І. Котик. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 62 с.

Інформаційні ресурси:

1. Український гідрометеорологічний центр: Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://meteo.gov.ua/>
2. Туристичні маршрути: Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://guide.karpaty.ua/ru/categories/marshruty>
3. Марковані маршрути – <https://www.karpaty.info/ua/info/useful/routes/>
4. Департамент захисту довкілля та енергетики Сумської обласної державної адміністрації: Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.pek.sm.gov.ua/index.php/uk/>
5. Офіційний веб-сайт Урядовий портал [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>